

10 клас

1 тур

Максімальная колькасць балаў – 169

I.	Разглядзіце ілюстрацыю і адкажыце на пытанні. За кожны правільны адказ – 2 балы. Усяго – 12 балаў	
		
1.	Гэта – адно з найбольш прыкметных збудаванняў свету; лічыцца адным з найбуйнейшых твораў антычнай архітэктуры і тэхнікі. Як называецца гэты архітэктурны твор?	<i>Калізей</i>
2.	У якім горадзе ён пабудаваны?	<i>Рым</i>
3.	Калі пабудаваны?	<i>72–80 гады н.э.</i>
4.	Колькі гледачоў мог змясціць гэты самы вялікі са старажытных амфітэатраў?	<i>50 тысяч гледачоў</i>
5.	Дзеля чаго выкарыстоўвалася гэта збудаванне?	<i>Месца правядзення гладыятарскіх баёў і публічных відовішчаў, палявання на жывёл, пакаранняў, тэатральных прадстаўленняў.</i>
6.	Што і хто сталі прычынай частковага разбурэння гэтага помніка сусветнай спадчыны ЮНЭСКА?	<i>Землятрус, злодзеі-рабаўнікі</i>

II.	Пазнайце гістарычную асобу Еўропы Сярэднявекі і ранняга Новага часу. За кожны правільны адказ – 2 балы. Усяго – 12 балаў	
1.	Славянскія асветнікі IX ст. і прапаведнікі хрысціянства, стваральнікі славянскага алфавіта, першыя перакладчыкі богаслужбовых кніг на славянскую мову. Нарадзіліся ў горадзе Солунь (цяпер Салонікі), Грэцыя) Да таго ж яны – браты.	<i>Кірыл і Мефодый</i>
2.	Італьянскі паэт XIV ст., кіраўнік старэйшага пакалення гуманістаў, адзін з найвялікшых дзеячаў ранняга Рэнесанса. Рымскі сенат і Парыжскі універсітэт абвясцілі яго лаўрэатам.	<i>Франчэска Петрарка</i>
3.	Яна абвясціла, што пасланая Небам для вызвалення краіны ад	<i>Жанна д’Арк</i>

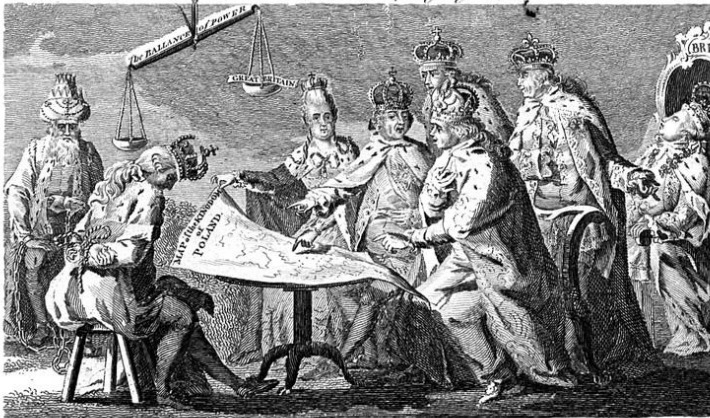
	англійскага панавання. Кароль паставіў яе на чале арміі. Нацыянальная герайня Францыі. Трапіўшы ў палон да бургундцаў, была асуджана як ератычка і спалена на вогнішчы. Пасля была рэабілітавана і кананізавана – прылічана каталіцкай царквой да аблічча святых. Хто гэта жанчына першай паловы XV ст.?	
4.	Гэты кароль XV ст. меў мянушку Асцярожны, Разумны. Аддаваў перавагу хітрасці, за што яго празвалі “сусветным павуком”. Крэпасці стараўся браць не штурмам, а подкупам.	Людовік XI
5.	Ён у 1445 г. выпусціў першую ў Еўропе друкаваную кнігу.	Іаган Гутэнберг
6.	Кароль Францыі. Валадарыў 72 гады (1643–1715) – даўжэй, чым які іншы еўрапейскі манарх у гісторыі. Перакананы прыхільнік прынцыпу абсалютнай манархіі і боскага права каралёў. Яму прыпісваюць выраз “Дзяржава – гэта я”. Умацаванне сваёй улады спалучаў з удалым падборам дзяржаўных дзеячаў на ключавыя палітычныя пасады.	Людовік XIV

III.	Запоўніце табліцу “Архітэктурныя стылі ў Еўропе ў X–XIX ст.” За кожны правільны адказ у калонках 1, 2 – 2 балы, у калонцы 3 – 5 балаў. Усяго 16 балаў.		
1.	Назва мастацкага стылю	Час распаўсюджвання (стагодзі)	Характэрныя рысы стылю
2.	Раманскі стыль	X–XIII ст.	Унушальныя памеры, манументальнасць, масіўнасць, суровасць пабудовы, маленькія вокны, крапасны характар архітэктурны.
3.	Готыка	XII–XV ст.	Выявіўся, галоўным чынам, ў архітэктурны храмаў, сабораў, цэркваў, манастыроў. Усе элементы стылю падкрэсліваюць вертыкаль – адсюль “лёгкасць” пабудовы, нібыта імкненне ўверх. Мноства востраканечных вежаў, аркі з заостраным верхам, спічастыя вокны.
4.	Барока	XVI–XVIII ст.	Велічнасць, пьшынасць, параднасць, урачыстасць, кантрастнасць, ускладнёнасць форм – крывалінейныя скругленыя формы, шматлікія скульптуры на фасадзе і ў інтэр’еры.
5.	Ракако	XVIII ст.	Вытанчанасць і вертыкалізм прапорцый, скульптурная пластычнасць фасадаў і інтэр’ераў, маляўнічасць і складнасць сілуэта, створанага шмат’ярусныя ажурнымі вежамі, фігурнымі франтонамі і хвалістымі фасадамі. Ад сталага барока XVII ст. з яго стрыманасцю, масіўнасцю і глыбокай унутранай экспрэсіяй ракако адрознівалася дынамізмам, лёгкасцю, свабодай.
6.	Класіцызм	канец XVIII–XIX ст.	Зварот да антычнай спадчыны. Велічная прастата, адсутнасць лішніх дэталей, строгасць, сіметрычнасць лаканічнасць, натуральны і мяккі колер будынкаў (крэмавы, бежавы, малочны, бледна-жоўты).

**IV. Разглядзіце ілюстрацыі і адкажыце на пытанні.
 За кожны правільны адказ – 3 балы. Усяго 18 балаў.**

Picture of Europe for July 1772.

1.	З якімі падзеямі звязаны гэтыя ілюстрацыі?
<i>Падзелы Рэчы Паспалітай</i>
2.	Хто з гістарычных дзеячаў намалеваны на першай карціне?
<i>Кацярына II, Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, Вільгельм II, Фрыдрых II.</i>
3.	Якая падзея адлюстравана на трэцяй карціне?
<i>На сойме 1773 г., што зацвярджаў падзел Рэчы Паспалітай, калі законныя сродкі барацьбы былі вычарпаны, Тадэвуш Рэйтан лёг у дзвярах залы. Ён не выпускаў паслоў з памяшкання, каб яны не дапусцілі падзелу Рэчы Паспалітай.</i>

4.	Хто цэнтральны герой гэтай карціны? Адкуль ён родам. <i>Тадэвуш Рэйтан, пасол на сойм ад Наваградскага ваяводства</i>
5.	Хто аўтар трэцяй карціны? <i>Знакаміты польскі мастак XIX ст. Ян Матэйка</i>
6.	Якая дзяржава ў выніку паздзелаў Рэчы Паспалітай прысвоіла ўсе землі сучаснай Беларусі? <i>Расія</i>

V.	Разглядзіце партрэт і адкажыце на пытанні. <i>За кожны правільны адказ – 4 балы. Усяго 16 балаў.</i>
	
1.	Гэта – удзельнік Вайны за незалежнасць ЗША, кіраўнік паўстання 1794 г. у Рэчы Паспалітай, нацыянальны герой Беларусі, Польшчы, ЗША, ганаровы грамадзянін Францыі. Генералісімус арміі Рэчы Паспалітай. Пра каго гаворка? <i>Тадэвуш Касцюшка</i>
2.	За якія заслугі гэты ўраджэнец Брэсцкага ваяводства ВКЛ стаў нацыянальным героем ЗША? <i>Ваяваў у складзе кантынентальнай арміі за незалежнасць ЗША; кіраваў будаўніцтвам фартыфікацыйных умацаванняў.</i>
3.	Чаму ён адхіліў прапанову ўзяць на сябе камандаванне польскімі легіёнамі, якія фармаваліся ў войску Францыі, каб ісці з Напалеонам на Расію? <i>Ён не давяраў Напалеону, лічыў, што той не адродзіць незалежную Рэч Паспалітую.</i>
4.	Дапішыце патрэбнае: _____ на 44 гады апырэдзіў буржуазныя рэформы ў Расійскай імперыі, напісаўшы ў сваім завяшчанні аб _____. <i>Тадэвуш Касцюшка на 44 гады апырэдзіў рэформы ў Расійскай імперыі, напісаўшы ў сваім завяшчанні аб вызваленні сваіх сялян ад прыгону.</i>

VI.	Разглядзіце гэты помнік і адкажыце на пытанні. За кожны правільны адказ – 3 балы. Усяго 15 балаў.
	
1.	Гэты знакаміты палітык, дыпламат, а таксама кампазітар нарадзіўся пад Варшавай, быў папечнікам Тадэвуша Касцюшкі ў паўстанні 1794 г., потым – сенатарам Расійскай імперыі, прапанаваў цару Аляксандру I праект адраджэння Вялікага Княства Літоўскага, памёр у эміграцыі ў Італіі. Хто гэта? <i>Міхал Клеафас Агінскі</i>
2.	Сваю родавую сядзібу на тэрыторыі Беларусі ён ператварыў ў шырока вядомы культурны асяродак, які атрымаў у сучаснікаў назву “Паўночныя Афіны”. Дзе сёння знаходзіцца гэта сядзіба, што ў наш час аднаўляецца і з’яўляецца турыстычным аб’ектам? <i>На тэрыторыі сучаснага Смаргонскага раёна Гродзенскай вобласці.</i>
3.	У гэтай сядзібе ён напісаў музычны твор паланэз ля мінор, які стаў адным з найбольш вядомых шэдэўраў еўрапейскай музычнай культуры. Якую назву атрымаў гэты паланэз? <i>“Развітанне з Радзімай”</i>
4.	З чым звязана такая назва гэтага паланэза? <i>З актыўным удзелам яго аўтара ў паўстанні 1794 г. і неабходнасцю эміграцыі пасля паражэння паўстання, каб пазбегнуць рэпрэсій. Па іншай версіі, з рашэннем аўтара ў 1822 г. назаўсёды пакінуць радзіму пасля таго, як ён страціў надзею на адраджэнне дзяржаўнасці Вялікага Княства Літоўскага.</i>
5.	У якім беларускім горадзе ўстаноўлены гэты помнік? <i>Маладзечна</i>
VII.	Прачытайце гістарычны дакумент і адкажыце на пытанні. За кожны правільны адказ – 4 балы. Усяго 24 баы.

<p>3 “Запіскі аб некаторых пытаннях па ўладкаванні Паўночна-Заходняга краю”, пададзенай 14 мая 1864 г. віленскім генерал-губернатарам графам Міхаілам Мураўёвым імператару Аляксандру II.</p> <p>Для ўтвяджэння рускаго владычства в Северо-Западном крае необходимо принять следующие главные меры:</p> <p>...Меры в отношении народного образования.</p> <p>1) Обратить особенное внимание на устройство возможно большего числа народных школ как в селениях, так и в городах. В этих школах преподавать самые элементарные знания и преимущественно русскую и славянскую грамоту, первые начала счисления, молитвы, первоначальные понятия о догматах православной веры...</p> <p>Школы эти преимущественно должны оставаться в руках духовенства... учителями же и их помощниками назначать, где окажется удобным, сельских писарей из семинаристов, вызванных из великороссийских губерний, дабы тем самым сократить излишние расходы и дать наставникам более приличное содержание.</p> <p>...Достаточно было бы оставить гимназии в губернских городах и, по особым уважениям, в виде исключения, в некоторых других местностях, преобразовав оные совершенно и заместив все преподавательские места учителями из России. Деньги, которые останутся от упразднения излишних гимназий и трехклассных училищ, следует употребить на усиление вообще народного образования в селах и городах и на открытие русских училищ для приготовления русских учителей...</p>	
1.	<p>Якая задача была пастаўлена М. Мураўёвым у галіне народнай асветы ў так званым Паўночна-Заходнім краі, асноўную частку якога складала Беларусь?</p> <p><i>Была пастаўлена палітычная задача – садзейнічаць умацаванню “рускіх пачаткаў” у беларускіх губернях.</i></p>
2.	<p>Ці можна згадзіцца з тым, як тлумачыць аўтар прычыны прызначэння ў народных школах у якасці настаўнікаў семінарыстаў, выкліканых з “великороссийских” губерняў?</p> <p><i>Прадугледжвалася скарачэнне расходаў на адукацыю ў Беларусі і добрая зарплата настаўнікам, якія будуць займацца дэнацыяналізацыяй беларусаў. Відавочна, за гэтым стаяць палітычныя і нацыянальныя інтарэсы Расійскай імперыі – больш цесна прывязаць да сябе заходнія губерні.</i></p>
4.	<p>Чаму расійскія ўлады не давяралі мясцовым настаўнікам?</p> <p><i>Людзі адукаваныя і патрыятычна настроеныя, мясцовыя настаўнікі разглядаліся як пагроза расійскаму панаванню на беларускіх землях, бо выхоўвалі мясцовую моладзь на каштоўнасцях сваёй гісторыі і культуры.</i></p>
5.	<p>Чаму аўтар запіскі атрымаў у беларускім народзе прозвішча Мураўёў-вешальнік?</p> <p><i>Бо быў катом беларускага народа – задушыў ў рыві паўстанне 1863-1864 г. і уніфікаваў беларускія землі на расійскі манер. Назваў сябе так сам. Калі, прызначаны імператарам, прыбыў у так званы Заходні край, нехта ў яго спытаў: “Вы не з тых Мураўёвых, якіх вешаюць?” (Яго стрыечны брат, дзекабрыст Мураўёў-Апостал, быў навешаны ў 1825 г.). Міхаіл Мураўёў адказаў: “Я не з тых Мураўёвых, якіх вешаюць, а – з тых, якія вешаюць”.</i></p>
6.	<p>Ці згодны вы са спробамі апраўдання палітыкі М. Мураўёва па кіраванню так званым Заходнім краем. Свой адказ абгрунтуйце.</p> <p><i>Негатыўнае стаўленне да палітыкі Мураўёва і аргументацыя ўдзельнікам алімпіяды свайго меркавання.</i></p>

VIII.	Запоўніце табліцу “Праекты ўтварэння беларускай дзяржаўнасці, прапанаваныя беларускім нацыянальным рухам пад час Першай сусветнай вайны”. <i>За правільны адказ на пытанне ў першым і трэцім слупках – на 2 балы, у другім слупку – 5 балаў. Усяго 9 балаў.</i>		
	1	2	3
Ініцыятар праекта	<i>Беларускі народны камітэт</i>	Антон Луцкевіч	Вацлаў Ластоўскі
Назва дзяржавы (або сутнасць праекта)	Канфедэрацыя Вялікага Княства Літоўскага	<i>Злучаныя штаты Беларусі, Літвы, Латвіі і Украіны (Балтыйска-Чарнаморскі саюз)</i>	Поўная дзяржаўная незалежнасць і тэрытарыяльная цэласнасць Беларусі ў яе этнаграфічных межах
Год распрацоўкі	1915	1916	1917

IX.	Адкажыце на пытанні, выкарыстоўваючы ілюстрацыю. <i>За правільны адказ на першае пытанне – 1 бал, на пытанні 2-6 – на 4 балы. Усяго 21 бал.</i>	
		
1.	Калі была створана дзяржава, паштовую марку якой вы бачыце на ілюстрацыі?	1918 г.
2.	Колькі ўстаўных грамац юрыдычна абвясцілі працэс стварэння гэтай дзяржавы? Што абвясціла кожная?	Тры. Першая – Рада Усебеларускага з’езда абвясціла сябе часовай уладай; другая – стварэнне БНР і вызначэнне яе тэрыторыі; трэцяя – абвясцілі незалежнасць БНР.
3.	У якіх геапалітычных умовах была прыняты першы з гэтых дакументаў?	У ходзе Першай сусветнай вайны, пасля падпісання Брэсцкага міру, калі Чырвоная Армія пакінула Мінск, а германскія войскі яшчэ не ўступілі, група дзеячаў беларускага нацыянальнага руху зрабіла спробу ўзяць на сябе ўладу.
4.	Што агульнага паміж “Этнаграфічнай картай беларускага племені” Яўхіма	У 2-й устаўной грамаце БНР была акрэслена тэрыторыя БНР, якая вельмі блізка супадала з картай Я. Карскага.

	Карскага і тэрыторыяй гэтай дзяржавы?	
5.	Па якіх прыкметах БНР не з’яўлялася незалежнай дзяржавай?	<i>Тэрыторыя знаходзілася пад акупацыяй немцаў, якія не прызнавалі незалежнасць; не была праведзена дэмаркацыя межаў; адсутнічала канстытуцыя, судовая сістэма, манаполія на падаткі і сістэму прымусу.</i>
6.	Ахарактарызуйце ўзаемаадносіны ўраду БНР з нямецкімі акупацыйнымі ўладамі?	<i>У цэлым нямецкае камандаванне ня перашкаджала дзейнасці Рады БНР, хоць пэўныя паўнамоцтвы далі толькі ў сферы культуры і нават вылучалі на яе невялікія грошы.</i>

X. Разглядзіце карыкатуру і адкажыце на пытанні.
 За правільны адказ на пытанне 2 – 1 бал, на пытанні 1, 3-6 – па 5 балаў. Усяго 26 балаў.

THE ADOPTED CHILD

1.	Як вы думаеце, якая падзея адлюстравана на ілюстрацыі? <i>Стварэнне Дзяржавы Ізраіль. Дзейнасць СССР і ЗША ў працэсе стварэння Дзяржавы Ізраіль і аказання ёй ўсебаковай падтрымкі.</i>
2.	Датуйце карыкатуру з дакладнасцю да года. <i>1948 г.</i>
3.	Хто паказаны ў вобразе шчаслівых бацькоў? <i>Прэзідэнт ЗША Гары Трумэн і генеральны сакратар ЦК ВКП(б) Іосіф Сталін. Гэтыя палітычныя дзеячы актыўна выступалі за стварэнне дзяржавы Ізраіль.</i>
4.	Чаму ў немаўляці ў калысцы ў якасці цацкі граната? Калі ўпершыню “дзіця” выкарыстае гэту цацку? <i>Залогам існавання дзяржавы Ізраіль былі магутныя ўзброеныя сілы. Нацыянальная бяспека Ізраіля на першым этапе залежала ад ваеннай дапамогі саюзнікаў. Ужо на</i>

	<i>наступны дзень пасля абвяшчэння незалежнасці, г.зн. 15 мая 1948 г., Ізраіль падвергся сінхроннай інтэрвенцыі арабскіх краін, якую ён змог адбіць у першай араба - ізраільскай вайне 1948–1949 г.</i>
5.	Якія далейшыя дзеянні бацькоў у выхаванні дзіцяці? <i>Шляхі “шчаслівых бацькоў” сталі разыходзіцца ўжо ў пачатку 1950-х г. СССР пачаў падтрымліваць арабскія дзяржавы (асабліва Егіпет), а ЗША актыўна падтрымліваў Ізраіль.</i>
6.	Выкажыце здагадку, якія дзяржавы – праціўнікі гэтай “сямейнай ідыліі” можна было паказаць на карыкатуры. <i>Можна было б паказаць еўрапейскія краіны Вялікабрытанію, Францыю і арабскія краіны (Сірыя, Саўдоўская Аравія, Егіпет).</i>